

DZIENNIK WARSZAWSKI

Nr. 45

Sobota, 24 Lutego (7 Marca).

1868 r.

Wychodzi codziennie, oprócz dni następujących: po Świętach uroczystych i Niedzielach. — Prenumerata w biurze Dyrekcji, ulica Miodowa Nr. 487 i Kantorach. — Obwieszczenia przyjmują się za opłatą od wiersza druku: za 1-krotne obwieszczenie kop. 6, za 2-krotne kop. 9, za 3-krotne kop. 12. — Artykuły nadsyłane do zamieszczenia w Dzienniku nie zwracają się. — We wszystkich co dotyczy Dziennika, należy odnosić się wprost do Dyrekcji obu Dzienników Warszawskich.

Rok 5.

Prenumerata w Warszawie rocznie rsr. 8. — Półrocznie rsr. 4. — Kwartalnie rsr. — Miesięcznie kop. 67. — Bez odnoszenia w biurze Dyrekcji prenumerata nie przyjmuje się. — Numer pojedynczy kop. 5. — Za odnoszenie do domu, opłaca się miesięcznie kop. 5. — Na prowincji na stacjach pocztowych w Królestwie i Cesarstwie rocznie rsr. 9 kop. 20. — Półrocznie rsr. 4 kop. 60. — Kwartalnie rsr. 2 kop. 30. — Miesięcznie kop. 80.

SPIS RZECZY.

DZIAŁ URZĘDOWY. — Uwolnienie ze służby. — Wileńskie tow. lekarzy. — Nadanie szlachectwa. — Dyrekcja gł. tow. kred. ziemsk.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY. — Warszawa. — Przegląd polityczny. — Telegramy. — Wiadomości telegraficzne. — Ofiary. — Niezbędne sprostowanie. — Chór słowiańskich śpiewaków. — Benefis p. Kuhne. — Przedstawienie amatorskie. — Pogoda; urodzaje; ceny zboża. — Wiadomości gospodarskie. — Targ. — Wzbranie Narwi. — Szkody przez wylew Wisły. — Owce. — Komitet tow. zach. sztuk piękn. — Kursa monet. — Rozporządzenie komisji. — O licytacji na dobra ulegające sprzedaży przymusowej. — Falszywe pogłoski. — Opera p. Moniuszki na scenie czeskiej. — **Austria i ziemie słowiańskie.** Kwestja konkordatu. — Spisek. — Kaczki dziennikarskie. — Uwolnienie i nominacja; zaprzeczenie. — Proces prasowy. — Sprawy galicyjskie. — Katechizm prawosławny. — Prusy i Niemcy. Sprawa kr. Jerzego; parlament celny. — Sprostowanie. — Bański minister wojny. — Włochy i Rzym. Izba deputowanych. — Dochody niestałe. — Turcja i ziemie słowiańskie. Położenie bośniaków. — Hiszpanja. Stan oblężenia. — Szwajcaria. Rewizja ustawy. — Niderlandy. Rozprawy w izbie deputow. — Anglja. Nota angielska. — Budżet ministerstwa wojny. — Azja. Powstanie w Japonji. — Korespondencje ze Lwowa i Paryża. — Przekształcenie wydziału sądownictwa w królestwie polskim. — Rozmaitości.

FEJLETON. — Teatra Warszawskie.

PRZEWODNIK WARSZAWSKI.

DZIAŁ URZĘDOWY

Warszawa,

dnia 23 Lutego (6 Marca).

Uwolnienie ze służby. — Przez najwyższy rozkaz w wydziale wojskowym z d. 17 lutego, uwolniony został ze służby, dla interesów rodzinnych, zostający w dyspozycji komitetu zarządzającego w Królestwie Polskim, były komisarz płockiej komisji włościańskiej, liczący się w piechocie armji sztabs-kapitan *Głuszkow*, w stopniu kapitana.

Przejsie Cesarzsko-wileńskiego towarzystwa lekarskiego pod władzę ministerstwa spraw wewnętrznych. Najjaśniejszy Pan, na wniosek ministra spraw wewn-

trzych, w d. 22 grudnia 1867 r. najwyżej zezwolił raczył na przeniesienie Cesarzsko-wileńskiego towarzystwa lekarskiego z ministerstwa oświecenia publicznego pod władzę ministerstwa spraw wewnętrznych. (*Rus. Inw.*)

Nadanie praw szlachectwa dziedzicznego. — Były minister sprawiedliwości pod d. 8 lipca 1865 r. zakomunikował rządzącemu senatowi najwyższy Jego Cesarskiej Mości rozkaz o wyniesieniu dziedzicznego obywatela honorowego, czasowego moskiewskiego kupca 1 gildy *Jana Czetwerykowa*, za szczególne zasługi w zaopatrzeniu zachodnich cerkwi i szkół w sprzęty kościelne i książki szkolne, do godności szlachectwa dziedzicznego. Obecnie, ze względu na nowe zasługi położone przez wymienionego *Czetwerykowa* w zaopatrzeniu cerkwi prawosławnych i szkół w sprzęty kościelne i dzieła naukowe, Jego Cesarska Mość, na przedstawienie ministra spraw wewnętrznych, w dn. 29 grudnia 1867 r., najjaśniejszej zezwolił, aby nadane *Czetwerykowowi* prawa dziedzicznego szlachectwa rozciągnięte zostały i na prawych dzieci jego, zrodzonych przed tem nadaniem i po takowym. (*Rus. Inw.*)

Dyrekcja Główna Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego. — Na skutek żądania przez stronę interesowaną wniesionego, a właściwymi dowodami popartego i w zastosowaniu się do art. 3 Najwyższego Ukazu z dnia 14 (26) Grudnia 1865 r. o poszukiwaniu zagubionych lub skradzionych Listów Zastawnych lub Kuponów, podaje do powszechnej wiadomości, iż *Michał Soddy*, we wsi *Bryki* Gubernji Komżyńskiej zamieszkały, utracił List Zastawny Okresu III Serji I, lit. B. N. 8014 z jednym kuponem z półroczu 1-go 1868 r. Ostrzeżenie się przeto, że obieg powyższego Listu i należącego doń kuponu, zakwestjonowany niniejszem zostaje, i że w skutek tego każdy nabywca Listu lub kuponu zakwestjonowanego byłby powołany przez poszkodowanego do rozprawy sądowej o własność zakwestjonowanego Listu lub kuponu.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY

Warszawa.

dnia 23 Lutego (6 Marca).

Obawy, jakie w skutku przesadzonych wiadomości o wzburzeniu w księstwach naddunajskich, zakłócały ogólnie pokojowe położenie Europy,

teraz zupełnie zostały usunięte. Wiedeńska *Debatte* zapewnia, iż pomiędzy wielkimi mocarstwami nastąpiła wymiana zdań w przedmiocie skłonienia Porty do wprowadzenia reform na podstawie hati-humajunu, bez naruszenia zasady samoistności Turcji, określonej w paryżkim pokoju i w przedmiocie zapobieżenia naruszeniu całości Turcji. Innemi słowy, europejski interes w utrzymaniu status quo na Wschodzie ma być pogodzony z wewnętrznymi reformami uznane mi za niezbędne dla Turcji. Wiadomość ta jest o tyle prawdopodobną, że wiadome są usiłowania wszystkich mocarstw w celu utrwalenia pokoju. Ważne uczyniłaby ustępstwo Porta, jeżeli okaże się prawdziwą wiadomość, iż postanowiła nadać wyspie *Kandji* taką samoistną organizację, pod zarządem chrześcijanina hospodara, jaką mają księstwa naddunajskie. Czas by już też było położyć koniec rozlewowi krwi na tej nieszczęsnej wyspie, tembardziej, iż jak zapewnił wczorajszy nasz telegram, mocarstwa postanowiły wstrzymać przewóz rodzin *kandjockich* do Grecji, gdzie wystawione one były na nędzę.

Zresztą wiadomości z innych krajów europejskich nie mają ważniejszego znaczenia. We Włoszech izba deputowanych dalej zajmowała się sprawą kursu przymusowego, lecz nie jeszcze w tej mierze nie postanowiono. W składzie osobistym dyplomacji włoskiej spodziewane są, jak donosi nasz dzisiejszy telegram, zmiany. Tenże telegram donosi o burzliwym posiedzeniu w izbie rumuńskiej.

Rozprawy w izbie niderlandzkiej nad interpellacją w przedmiocie poprzedniego rozwiązania tej izby, zostały zakończone, nie spowodowały spodziewanego rozdwojenia pomiędzy izbą a gabinetem.

Położenie Hiszpanji nie jest najpomyślniejsze, dziwnem albowiem musi zdawać się wyjaśnienie, iż w tak obszernej prowincji jak górna Aragonja, ogłoszono stan oblężenia dla powstrzymania kontrabandy.

FEJLETON DZIENNIKA WARSZAWSKIEGO.

Teatra Warszawskie.

Dnia 23 lutego (6 marca).

Z przybyciem p. *Zacchi-Giovanoni*, „Bal maskowy”, którym artyści włoscy rozpoczęli szereg swoich abonamentowych przedstawień w tym sezonie — wzniesiony został. O pierwszym wystąpieniu pani *Giovanoni* po jej powrocie z Petersburga, już pisaliśmy, obecnie jednak, wypada nam dać kilka szczegółów o wykonaniu całej opery w odświeżonym osobie składzie. Albowiem nie sama tylko p. *Zacchi-Giovanoni* objęła w „Bal maskowym” rolę *Amelji*, którą tak niefortunnie przedstawiła tu raz pierwszy p. *Denay* na początku tegorocznego sezonu; oprócz tej zmiany, w personelu nastąpiła inna jeszcze: p. *Caracciolo*, śpiewaczka z głosem kontraltowym, śpiewała partję wróżki *Ulryki*, która w przeszłych sezonach miała tak znakomitą jak p. *Trebelli* reprezentantkę, a w obecnym, wykonaną była dwukrotnie przez panią *Rota*. Otóż, p. *Caracciolo*, nie zepsuła wprawdzie, lecz i nie dodała blasku partji *Ulryki*, chociaż nie można odmówić tej śpiewaczce pewnych przymiotów wokalnych, a nawet i gra jej dramatyczna, wcale ożywną była.

Zresztą, partja *Ulryki*, nie jest pierwszorzędną w tej operze *Verdiego* i zasoby wokalne pani *Caracciolo*, wystarczają do jej wykonania. Pan *Corsi*, który zawsze nieutrudzony, śpiewa cały repertuar tenorowy w tegorocznym sezonie — wykonał partję *Ricarda* ze zwykłym sobie powodzeniem, szczególnie jednak podobał się słuchaczom sposób, w jaki p. *Corsi* traktuje arję z chórami w akcie drugim. Nie potrzebujemy mówić, że pp. *Rota* i *Bossi*, każdy w swojej roli, odznaczyli się świetnie. Artyści to doświadczonych talentu, których grze i śpiewowi, niejednokrotnie już oddawaliśmy tak bardzo zastrążone pochwały. „Bal maskowy” jest szczęśliwą dla pani *Hasselmans* partycją, albowiem rola p. *Oskara*, złożona z kilku jedynie nader efektownych piosenek, przypada do zasobów głosu tej śpiewaczki. Zdaje się, że pod czas wystąpień p. *Zacchi-Giovanoni*, usłyszymy *Hugonotów*, którym dotąd brakowało śpiewaczki, zdolnej podoląć trudnościom partji *Walentyny*. Wątpimy wszakże, czy usłyszymy już „*Proroka*” w tym sezonie.

Opera miejscowa po powrocie *Filleberna* z jego na prowincję wycieczki, ożywiła się znów. Żałujemy że artysta ten nie mógł dotąd wyzwolić się od śpiewania partji „*Roberta Djabla*”, niewłaściwej i groźnej dla jego głosu w przyszłości. Zapowiedziane w prawdzie objęcie tej partji przez p. *Cieślewskiego*, lecz zmiana ta w personelu *Roberta*, nie przyszła do skutku. Ile kroć piszemy o *Fillebernie* i tak ściśle związanym z

nim repertuarze opery miejscowej, tyle razy dziwimy się, dla czego „*Napój miłosny*”, wykonywany tak wybornie przez pierwszego tenora i cały personel doń wchodzący, zniknął z repertuaru od dawna. A przecież wiemy, że wszyscy artyści śpiewający w tej ślicznej partycji, zdrowi są i gotowi. Toż samo powiedzieć by można i o „*Marcie*”, na wznowienie której, dawno już zapowiedzianej, publiczność oczekuje dotąd na próżno. Czyliżby te najpewniejsze powodzenia opery, chowano na ożywienie posuchy, jaka nastąpi po wyjeździe włoskiej trupy z Warszawy? Wiemy również o zamiarze wznowienia „*Pani Ambasadorowej*”, chociaż opera ta nie miała u nas powodzenia, a wątpimy czy i teraz mieć je będzie. Już to publiczność warszawska, a i nie tylko warszawska nawet, nie smakuje w operach, których ekspozycja ogółem jest z kostiumów historycznych i fantazyjnych dekoracji.

Ważnym i nader ciekawym dla licznych u nas amatorów dramatu, jest zamiar, stanowiący już podobno, wystawienia na scenie tutejszej „*Kupca Weneckiego*” *Szekspira*. Obawiamy się tylko, czy odwykli od ról tragicznych artyści nasi, z wyjątkiem *Królikowskiego* i *Palińskiej*, potrafią utrzymać się w tonie *Szekspira* i *Palińskiej* dramatu. Apropoz dramatu, i niedoświadczonych artystów naszych w tej gałęzi sztuki — uważamy z przyjemnością i podziwieniem nawet, że pani *Bakałowicz*, artystka tak znakomita w rodzaju nai-

Według wiadomości z Meksyku, powstanie w Yukatanie zostało pokonane przez wojska Juareza.

Zwracamy uwagę czytelników naszych na zamieszczone poniżej korespondencje ze Lwowa i Paryża oraz artykuł o przekształceniu sądownictwa w królestwie.

Telegramy

DZIENNIKA WARSZAWSKIEGO.

Bukareszt, 5 marca. Na dzisiejszym posiedzeniu izby, powstała wrzawa, ponieważ większość nie chciała przyjąć do protokołu wczorajszej interpelacji Nicolesco, co do zamierzonego zamachu stanu. Mniejszość izby oznajmiła zamiar złożenia mandatów, ponieważ większość nie pozwala jej mówić.

Washington, 4 marca. Na wczorajszym posiedzeniu, izba przyjęła wniosek co do oskarżenia Johnsona o ciężkie przestępstwo, ponieważ uznał publicznie czyny kongresu za nieprawne.

Florencja, 5 marca. *Corriere italiano* donosi, że przewidywane są rychłe zmiany w składzie osobistym włoskiej dyplomacji.

(Correspondenz Bureau.)

Wiadomości telegraficzne.

* **Toruń, 4 marca.** Wezbranie Wisły zwiększa się. Wysokość wody wynosi 17 stóp 8 cali (o 1 1/3 stopy wyżej nad stan wody zeszłego lata). Most na Wiśle pod Toruniem nachylił się w środku i przechodzić można po nim tylko pieszo. Lody płyną w niewielkiej ilości. (*Wolffs T. B.*)

* **Florencja, 4 marca.** Rząd bawarski zawiadomił rząd tutejszy, że przystępuje do traktatu handlu i żeglugi, zawartego pomiędzy Włochami i związkiem północno-niemieckim. — Pruski minister wojny Roon spodziewany jest tu wkrótce. (*Tamże.*)

* **Wiedeń, 4 marca.** Dzisiejsze pisma poranne donoszą jednoznacznie, że Porta gotowa jest mianować gubernatora lub hospodara chrześcijańskiego do zarządzania wyspą Kandją. (*Tamże.*)

* **Peszt, 4 marca.** W sferach lewego krańca i studentów panuje wielkie wzburzenie, albowiem kapitan miejski nie zezwolił na wyprawienie pochodu z pochodniami na cześć Böszörmenyego i przedsięwzięł energiczne środki ostrożności dla zapobieżenia kocięj muzyce, którą chciano wyprawić prokuratorowi. — Obywatele Nowego Sadu udali się do ministra Wenkeima z prośbą o pozwolenie im noszenia broni; jako powód do tego przytaczają oni, że knowania stronnictwa burmistrza Milecicza zagrażają bezpieczeństwu publicznemu i pokojowi miasta. (*Die Presse.*)

wnym dotąd, — wielkie robi postępy w serjo dramatycznej sferze. Ostatnie przedstawienie Syna Giboyer'a zaświadczyło o tem wymownie. Zresztą, pani Bakałowicz, dawniej już w „Pożarze klasztoru”, a szczególnie w „Montjoye”, dała dowody, że dla prawdziwie wyższych zdolności, każdy rodzaj ról właściwym się staje. Toż samo prawie możnaby powiedzieć i o p. Świeszewskim, który w roli Rafaela z dramatu „Kobiety z kamienia”, okazał się znakomitym, serjo dramatycznym artystą — chociaż zdawało się także, iż rodzaj przyrodzonych zdolności pana S. ogranicza jego repertuar do ról w salonowych komedjach, lub w żwawych wodewilach francuskich. — Wracając jeszcze do ostatniego przedstawienia „Syna Giboyer'a”, musimy zaświadczyć, że najszcześliwiej pojęta i starannie wystudjowana gra p. Wład. Szymanowskiego w roli hr. D'Outreville, świętoszka, zjednała mu ogólne oklaski i pochwały; takie powodzenie odniesione w sztuce, gdzie występują Żółkowski i Królikowski — przynosi rzetelną chlubę młodemu, poczynającemu prawie artyście.

W balcie naszym — cisza, przerywana najczęściej oklaskami, z jakimi publiczność przyjmuje zawsze, krótsze divertissemety lub tańce — wystrzegając się soporificznych wrażeń, pod czas wielkich cało — spektaklowych baletów.

* **Haga, 3 marca.** Rząd otrzymał wiadomość o śmierci barona Bentinck, posła niderlandzkiego w Londynie. (*Cor. Hav. Bul.*)

* **Kopenhaga, 3 marca.** Minister wyznań, biskup Kierkegard, podał się dziś do dymisji, jak powiada, ja, z powodu słabości zdrowia. (*Tamże.*)

* **Brest, 3 marca.** Podług wiadomości z Meksyku, otrzymanych przez Nowy Jork, powstanie w Jucatanie zostało przytłumione po zwycięstwie, odniesionem przez juarystów pod Meridą. Przewódca rokoszan poległ w bitwie. Miasto portowe Tampico, w którym powstańcy trzymają się jeszcze, zablokowane zostało przez flotę meksykańską. (*Tamże.*)

* **Waszyngton, 3 marca.** Akt oskarżenia przeciw prezydentowi Johnsonowi złożony zostanie w senacie we środę. (*Cor. Bür.*)

* (*Ofiary*). Do redakcji *Dziennika Warszawskiego* na korzyść niektórych gubernij, cierpiących z powodu nieurodzaju, wpłynęło od dymisjonowanego pułkownika litewskiego pułku lejbgwardji Nolkena rsr. 50, od redaktorów różnych gazet polskich wychodzących w Warszawie rsr. 13 kop. 30, łącznie z poprzednimi ofiarami rsr. 189 kop. 75.

* (*Niezbędne sprostowanie*). *Warsz. Dniw.* pisze: „Jeżeli polskie i niemieckie gazety wymyślają różne bajki o tutejszym kraju i puszczają je w obieg, to należy wspomnieć, że i niektóre z naszych gazet przedrukowują je dosłownie, bez najmniejszych zastrzeżeń o ich wiarygodności. Tak naprzykład, poważana przez nas gazeta *Nowoje Wremia*, w numerze z 19 lutego, powtarzając słowa korespondenta *Ostsee Zeitung*, najbardziej niezmordowanej w fabrykowaniu plotek, pisze, iż na katedrę ruskiego języka i literatury w tutejszej głównej szkole, zaproszeni zostali pp. Polewoj i Berg. Co do p. Berga, prawda, lecz co do p. Polewoj (?) — bzdurstwo. Żeby zamiast *Ostsee Ztg* czytać *Warsz. Dniw.*, to przekonano się, iż w głównej szkole otwarte zostały, nie jedna, lecz dwie katedry: ruskiej historii i ruskiej literatury, i że lekcję wstępną z ruskiej historii miał bardzo dawno, bo jeszcze 17 (29) stycznia profesor Kopyłow, o czem wiadomość nie mogła nie dojść do gazet petersburskich; p. Berg zaś miał lekcję wstępną w tych dniach, jak się okazuje z N° 39 *Warsz. Dniw.*, czego *Nowoje Wremia*, rozumie się nie mogło jeszcze wiedzieć. Toż samo *Nowoje Wremia* wierząc na słowo *Ostsee Ztg* powiada: „Warszawski komitet zarządzający niedawno powtórnie ogłosił znany ukaz z 17 stycznia 1867 r. co do nowego podziału gubernij i powiatów Królestwa Polskiego. Powtórne ogłoszenie ukazu nastąpiło z tego powodu, że ukaz ten zawiera wiele omyłek druku co do nazw miejscowości. Zmiany przedstawiające są w niedawno ogłoszonym ukazie, głównie mają na widoku rusyfikację wspomnianych miejscowości”. Zupełnie nie to: prosty przeczytać w *Warsz. Dniw.* (N. 23 i 30) postanowienie komitetu z 20 grudnia (10 stycznia) 1867 r. Wydane zostało z powodu zmian zaszłych w rozdziale niektórych gmin od czasu wydania postanowienia z 5 (17) stycznia i dla poprawienia omyłek jakie się wkrały przy drukowaniu ukazu, a wcale nie w widoku głównie rusyfikacji nazw. Jeśli się chce koniecznie zamieszczać wieści zagranicznych nowinarzy z tutejszym kraju, to lepiej je brać z samego źródła — *Breslauer Ztg*, a nie z drugiej ręki jak *Ostsee Ztg*, *Bank und Handels Ztg*, *Börsen Ztg*, *Danziger Ztg*, *Allg. Augsb. Ztg*, *Köln. Ztg*, różne wiedeńskie i inne gazety. Wszystkie te *Zeitungen* nie chcą się wykosztowywać na korespondentów, biorą wszystkie plotki z *Breslauer Ztg*, udając je za swoje, niby dostarczane z „nad polskiej granicy” (*von der polnischen Gränze*). *Breslauer Ztg* zaś oddawna rozrabia polską sprawę i dla tego urządziła u siebie laboratorium, w którym zajmują się wymyslaniem i przekręcaniem faktów, głównie frankiści lub czyści izraelici, obdarzając swemi fabrykatami nie tylko wspomniane niemieckie gazety, lecz i polskie dzienniki — *Czas*, *Poznański*, *Narodowe* i t. p.; te ostatnie, rozumie się, nadają wyrobom wrocławskim miejscowy swój koloryt, dodając różne wybryki przeciwko Moskwie, moskalom i moskiewskiemu barbarzyństwu. Tak naprzykład, artykuł o powołaniu do Petersburga dla naradzenia się o sprawach tutejszego kraju generała Geczewicza i p. Gruszeckiego, przedrukowany w ostatnim numerze (38-ym) *Dziennika Nowoje Wremia*, z wiedeńskiej *Debatte*, dostał się do Wiednia z wrocławskiego laboratorium za pośrednictwem *Czasu*, który tu wylał swą żółć w charakterystyce wspomnianych osób. Według nas naj-

lepiej pomijać te ekspektacje nieprzyjaznej prasy milczeniem, a jeśli je przedrukowywać, to przynajmniej zastrzegać się i nie brać na siebie odpowiedzialności za umyślne przekręcanie faktów”.

* (*Chór słowiańskich śpiewaków*). *Warsz. Dniw.* pisze: „Narodowy śpiewak D. A. Sławiański, który swym śpiewem nas zachwycił podczas danych przez niego dwóch koncertów tutaj w 1864 r., znów odwiedził Warszawę w celu dania kilku koncertów, składających się z *muzyki narodowej* wszystkich plemion słowiańskich. Przyjechał on z Pragi w towarzystwie czeskiego chóru *słowiańskich śpiewaków*, z różnych narodowości słowiańskich. Niewątpliwie publiczność okaże współczucie dla muzyki, głęboko rozczulającej nasze narodowe uczucie. O miejscu i czasie tych koncertów nie zaniedbamy donieść”.

* (*Benefis p. Kuhne*). Orkiestrowy koncert w resursie obywatelskiej, przeznaczony na korzyść drugiego dyrektora orkiestry Lewandowskiego, p. Kuhne — odbył się wczoraj z najświetniejszym powodzeniem. Publiczność napelniła salę i hucznymi oklaskami przyjęła benefisanta znanego wszystkim z pięknej gry solowej na trąbce. Śpiew Kratzera „Ujrzałem raz”, wykonany na tym instrumencie solo przez p. Kuhne, jak również kujawiak Łady, odegrany przez p. Lewandowskiego na skrzypcach — nagrodzono gromem oklasków. Pierwszy raz grany marsz J. F. Dobrzyńskiego — powszechne zyskał uznanie, a Girondystów Littolfa, wysłuchano z żywym zawsze upodobaniem. Dodamy tu jeszcze, że p. König wykonał solo na oboju arję z Freischütz'a, a cavatinę z Lindy na waltorni p. Weck. Rezultat tego koncertu zaświadczył o sympatji, jaką umiał zyskać sobie p. Kuhne u publiczności tutejszej. *Al.*

* (*Przedstawienie amatorskie*). Czytamy w *Dzienniku kieleckim*: Dnia 30 stycznia (11 lutego), w sali klubu ruskiego w Kielcach, dane było przez amatorów drugie przedstawienie dramatyczne, na korzyść kieleckiego towarzystwa dobroczynności. Odegrane zostały trzy sztuki: *Жулькинъ*, komedjo-opera w jednym akcie, Rudniewa i Tarnowskiego; *Зантыкъ и предводителъ*, komedja w jednym akcie, J. S. Turgenjewa, i *Простушка и Воспитанная*, komedjo-opera w jednym akcie, D. T. Lenskiego.

* (*Pogoda. — Urodzaje. — Ceny zboża*). Z powiatu mńskiego (gub. warszawska) piszą do *Gaz. Roln.* w m. lutym: Pogoda zupełnie jest nieznosną; szalone wichry dmą prawie nieustannie zrządzając wielkie szkody w dachach i drzewostanach, śnieg pada ale też i ginie zaraz. Obfitość wody jest nadzwyczajną, mimo to młyny wodne często stoją bezczynne, bo raz mają zanadto, drugi raz za mało poruszającego je motoru; za to przy panujących wiatrach wiatrakom prawie bezustannie są w ruchu, jakkolwiek niejednemu przednówek zaczyna już dokuczać. Sprzęt zboża zeszłoroczny wypadł dla nas w stosunku do innych okolic dość zadowalniająco — pszenica nawet dopisała znakomicie, nam bowiem piaszczyste grunta potrafiły zużytkować zeszłoroczną wilgoć na naszą korzyść; średni wydatek kopy przynicy wypadła na 38 garncy, zaś żyta na 38 garncy. O ile nam wiadomo nie wszędzie miano podobne wydatki, bo w okręgu Hrubieszowskim np., otrzymywano i po dwa garnce z kopy, a w wielu miejscach spalona została pszenica na pniu. Grochy i wyki wydały pożądane plony i pierwszy zaleca się dobrym smakiem i łatwością w gotowaniu. Szkoda tylko że zbiór potraw wypadł niepomysłnie, to bowiem co zdołano zgromadzić w stogi, nie ma przyjemnej powierzchowności ani też wartości pożywej. Ceny zboża są zadowalniające, takie same prawie jak targowe warszawskie, sprzedaż bowiem skutecznia się albo z odstawą do Warszawy, albo na targach tego miasta.

* (*Wiadomości gospodarskie*). Z okolic Kutna (gub. warszawska) piszą do *Gaz. Roln.* w m. lutym: Rok miniony tak niepomysłny był dla gospodarzy, że z wszystkich okolic prawie donoszą o klęskach które nas nawiedzały. Nadwisiań i innych nadrzecznych gospodarzy, powódź zniszczyła; w okolicach Radomia częste deszcze i gradobicia; z gubernij zachodnich brzmiały też niepomysłne wieści. W tych stronach nie było wprawdzie gradobici ani deszczów zalewających pola i łąki, lecz zato zaraza padła na oziminy, przez co cały owoc zabiegów rolnika, cała jego nadzieja zginęła. Słomy wiele ale ziarna mało, ledwo kopa trzy ćwiartki daje; żyto wcale nie podsypuje; kartofle, ów chleb prawdziwy skrzętnego wieśniaka, również się nie obrodziły; na polu dość pogniło, lecz te które zostały sprzątnięte, wybornie się przechowały w kopcach, mogiłami w tych okolicach zwanych, jarzyny nie podsypują; rzepak jak wszędzie tak samo i u nas zjadły mszyce. Sianozbiory wypadły pogodnie, potraw nie bardzo. Zasiwy ozime kto skończył przed 8. Michałem, ten dobrze wyjdzie, bo późniejsze wypadły nie bardzo korzystnie, zbyt zimne

dnie i deszcze wstrzymały rozwój wegetacji roślinnej. Najemnik nie był trudny, płacono od morga oziminy wraz z grabarką po r.r. 1 kop. 5, od jarzyny i siana po kop. 75.

* (Targ.) *Lublin dnia 29 Lutego.* Z powodu złej drogi, dowozy na targ były w tym tygodniu nader ograniczone pisać *Kur. Lub.* Z tego powodu ceny nie co się zmieniły. Żyto, owies i hreczka poskoczyły w górę, a jęczmień dostawiony obficie, stanął. Hreczki brak czuć się daje, lecz mniej jest poszukiwaną. Innego ziarna ceny pozostały te same. Pszenicę piękną i ważną szczególnie poszukują. Ceny zboż utrzymują się mogące na czas niepewny są następujące: korzec pszenicy rs. 7 kop. 50, żyta rs. 3 kop. 40, owsa rs. 2 kop. 76, jęczmienia rs. 4, hreczki rs. 5 kop. 40, rzepaku zimowego rs. 6 kop. 45, rzepaku letniego rs. 5 kop. 55, kartofli korzec rs. 2 kop. 46. Okowity dostawiają w znacznych partjach z różnych okolic, przez co taniej. Garniec zabiłanej zaraz płacą rs. 1 kop. 28 a trzymanej do nowego rs. 1 kop. 30. Przeszły tedy znowu z Brześcia do Warszawy cztery transporty, a mianowicie 400 pudów sadła a 500 pudów konopi czesanych.

* (Wezbranie Narwi.) Z Nowego Dworu, pow. warszawski (gub. warszaw.) piszą do *Gaz. Warsz.* pod 3 marca: Narew gwałtownie zaczęła przybierać, i gdyby nie wysokość nasypki szosze, niezawodnie Narew połączyła by się z Wisłą, przybierając również, i zalałaby całe miasto Nowydwór, w którym i tak już woda dosięga kościoła ewangelickiego. W wsi Pomiechowie, woda podchodzi pod sam kościół, a mieszkańcy łodziami do zabudowań swoich dla nakarmienia inwentarza podpywać muszą. Łąki nadnarwiańskie mają pozór wielkiego jeziora. Wiosna Góra wygląda jakby zbudowana na wyspie. Nieco dawniej rzeka Wkra wpadająca do Narwi przy wsi Pomiechowie, podobnie szkody wyrządziła, a głównie we wsi Koszewku, zerwała groble i uszkodziła młyn do tego stopnia, że pomimo znacznego nakładu, ledwie za kilka miesięcy będzie czynnym, przez co okolica w braku bliskiego młewa ucierpi. Słowem stan okolic nadnarwiańskich jest opłakany, i niedość, że urodzaje nie dopisały, teraz jeszcze kartofle wodą przejęte gnić naturalnie muszą.

* (Szkody przez wylw Wisły.) Dochodzą nas ciągle i nader smutne wiadomości o obecnym wylewie Wisły, jak piszą w miesiącu lutym do *Gaz. Pol.* W gubernji warszawskiej i płockiej, wylw spowodowany został w skutek utworzenia się w wielu miejscach wzdłuż Wisły zatorów lodowych. Ogrom szkód zrządzonych tą nową niespodziewaną klęską w powiatach: lipnowskim, włocławskim, radziejewskim, w okolicach miast Ciechocinka i Nieszawy, szczególnie zaś w miejscowościach w pobliżu granicy pruskiej położonych, jest nader wielki; obsiane pola zmarniały ze szczytem. Podobnie Bzura wystąpiła z koryta i pod Łowiczem zalała przyległe pola.

* (O w c e.) Z okręgu rypińskiego (gub. płocka) piszą do *Gaz. Rol.* iż tamże owce bardzo padają, jakkolwiek zarazy na owce wcale nie ma; przypuszczają, że powodem tego jest pasza nieprzyjemna, której zepsucie spowodowało zeszłe lato tak dzyste.

* (Komitet towarzystwa zachęty sztuk pięknych w królestwie polskim.) Na zasadzie artykułu 27 ustawy towarzystwa zachęty sztuk pięknych w królestwie i za zezwoleniem władzy wyższej, ogólne zebranie członków odbędzie się dnia 24 lutego (7 marca) r. b. w sobotę, o godzinie 11 z rana w lokalu wystawy towarzystwa zachęty sztuk pięknych. Wniósł na posiedzenie rzeczony, służy członkom towarzystwa za okazaniem dowodu wniesionej opłaty obowiązującej za rok 1868.

* *Kursa monet zagranicznych w Warszawie.*

Za talar wczoraj	rsr. 1 kop. 7	dzisiaj	rsr. 1 kop. 7.
Za frank	" " 29	" " "	" " 29.
Za złoty reń.	" " 61 1/2	" " "	" " 61 1/2.

NB. Wiadomość ta nie pochodzi z urzędowego źródła i może służyć tylko za wskazówkę.

* (Rozporządzenie komisji). *Rus. Inw.* w 36 numerze podał do wiadomości publicznej pierwsze działania komisji ustanowionej pod honorową przewodnictwem J. C. W. Cesarzewicza Następcy tronu. Obecnie, mając przed sobą dalsze postanowienia komisji, pomieniona gazeta zamierza udzielić czytelnikom wiadomości o rozporządzeniach pomienionej komisji. Na zasadzie otrzymanych doniesień o znacznym podwyższeniu ceny zboża i braku onego w niektórych miejscowościach dotkniętych nieurodzeniem 1867 r., komisja, stosując się do posiadanych funduszy i pragnąc korzystać z łatwego w porze zimowej transportowania zboża, uznała możność, obok środków przedsięwziętych ze strony rządu, uczynić

następujące rozporządzenia: 1) Przesłać do dyspozycji naczelnika gubernji witebskiej 10,000 rs. 2) Dla wzmocnienia sposobów żywności w gubernji ołonieckiej, poruczyć członkowi komisji, p. Milutinowi, zakupienie 3,000 worków maki żytniej i dostawienie jej do miejsc jakie wskazane zostaną przez urząd ziemski ołoniecki za porozumieniem się z p. Milutinem. Na wydatki dostawy tej maki komisja asygnowała po 1 rs. 60 k. od worka. 3) Poruczyć temuż p. Milutinowi zakupienie nadto tysiąca worków maki żytniej dla oneńskiego i kemskiego powiatów gubernji archangelskiej, z dostawą do miejsc jakie będą wskazane przez delegowanego figel-adjuanta Jego Cesarskiej Mości, kapitana Gołowaczewa. 4) Dla powiatów pineżskiego i mezeńskiego gubernji archangelskiej, poruczyć archangelskiemu kupcowi i gieldy, obywatelowi honorowemu Brantowi zakupienie w gubernjach wologodskiej i wiatskiej 4,000 worków maki żytniej, z dostawą do miejsc, jakie będą wskazane przez figel-adjuanta Gołowaczewa, za porozumieniem się z p. Brantem. 5) Na pierwsze wydatki i zakupienie maki, wydać p. Milutinowi z funduszy komisji 16,000 rs., a resztę należności wypłacić po złożeniu rachunków pp. Milutina i Branta. Z nadesłanych dotąd przez p. Milutina doniesień okazuje się, że przeznaczone do gubernji ołonieckiej 3,000 worków maki żytniej już są zakupione za sumę 32,600 rs., i 800 worków napoczet przeznaczonych do gubernji archangelskiej, a od p. Branta odebranego doniesienie o zakupienie 3,000 worków. Cała ta ilość maki już jest w drodze do gubernji ołonieckiej i archangelskiej. 6) Co się tyczy udzielania wsparcia potrzebującym, komisja, pozostawiając to bliższemu uznaniu delegowanego w tym celu na miejsce umocowanego swego, wynurzyła wszelkie życzenie, aby wsparcie udzielane było podług następujących zasad: a) unikać udzielania wsparć pieniężnych; b) udzielanie zboża tytułem pożyczki bez opłaty dozwolić tylko w razie koniecznej potrzeby; c) przy udzielaniu wsparcia zbożem nie zmieniać ustanowionej w gubernji archangelskiej dla sprzedaży zboża z magazynów rządowych stopy, po 30 funtów na mężczyznę, 20 funtów na kobietę i 15 funtów na dziecko, miesięcznie; d) przy ściąganiu należności za sprzedane z rozporządzenia komisji zboże, takowa ma być obracana na zniżenie ceny sprzedawanego z magazynów zboża, przeznaczonego zwłaszcza na zasiew. 7) Rachunki wydatków z asygnowanych do dyspozycji różnych władz i osób funduszy mają być składane komisji. Tym sposobem, z nadesłanych do kancelarji Jej Cesarskiej Wysokości Cesarzowej ofiar wydatkowano już na wsparcie dotkniętych nieurodzeniem: 1) na mocy rozporządzeń podanych w 36 numerze *Rus. Inw.* 146,000 rs.; 2) do dyspozycji gubernatora witebskiego 10,000 rs.; 3) na zakupienie zboża wydano panu Milutinowi 16,000 rs.; 4) za zakupione dla gubernji ołonieckiej 3,000 worków maki żytniej 32,600 rs.; w ogóle zaś wydatkowano 204,600 rs. i asygnowano sumę jakiej będzie potrzeba na zakupienie i dostawę zboża przez p. Branta dla archangelskiej gubernji.

* (O licytacji na dobra ulegające sprzedaży przymusowej). *Mosk. Wied.* piszą z Wilna: Licytacja na dobra sprzedawane na mocy prawa 10 grudnia, w pierwszym tygodniu odbyła się z pomyślnym skutkiem; sprzedano dobra w gubernji wileńskiej i część w mińskiej. Kupców było podstatkiem; na każde prawie dobra zgłosiło się trzech, czterech lub więcej konkurentów; sprzedano nawet małe grunta po kilka dziesiątin. Płacono dobre ceny, czasem podwójne lub wyższe od taksy. Dobra Trokele Karola Kowzana, które właściciel niedawno odsprzedał za 3,000 rs. ale u mowa nie doszła do skutku, sprzedano na licytacji za sumę około 3,800 rs. Z powodu wielkiej konkurencji, niektórzy kupcy uchylają się od licytacji a starają się o kupna z wolnej ręki. Znam kilku kupców, którym proponowano dobra nieulegające przymusowej sprzedaży, którzy udali się dla obejrzenia tych dóbr. Żałować wypada że w Wilnie nie masz osobnego kantoru do sprzedaży dóbr. Przy teraźniejszej licytacji zachodni kraj zyska około 100 ruskich właścicieli znacznych nieruchomości. W końcu korespondent nadmienia o wnioskach polaków z powodu odbywającej się licytacji. Panowie krzyżą, jakoby dobra oszacowane są bardzo nisko — o pięć lub dziesięć razy niżej od swej wartości; twierdzą nawet, jakoby oszacowanie przy opłacie kontrybucji było daleko wyższe od taksy na licytacji; przyczem powołują się na kontrybucję z czasów generałów Murawiewa i Kaufmana. Wiadomo że pośrednicy polubowni polacy bardzo wysoko ocenili grunta włościańskie. Generał Murawiew, ściągając kontrybucję, przyjął za zasadę pomniejszoną takse polską i podług niej egzekwował 10%. W roku zeszłym gruntowy podatek od właścicieli polskich obliczony został podług taksy komisji weryfikacyjnych. W wielu dobrach podatek ten został zmniejszony w stosunku do dawniejszego, chociaż polacy twierdzą, że takowy podwyższono od 10% do 23 1/2 %. Powołują się także na Kurlandję i na Prusy. „Na jednym brzegu Niemna grunta sprzedają się po 250 rs. za dziesiątinę, a

na drugim dziesiątina oceniona jest 12 rs.” To jest porównując wygórowaną cenę gruntu ornego w małych dobrze zagospodarowanych majątkach, z ceną gruntów wszelkiego gatunku w dobrach zniszczonych. Zapominają także, że nie można porównywać gubernji, w której włościanie otrzymali grunta, z gubernją, gdzie włościanie prawie nie mają takowych. W ogólności polacy starają się wszelkimi siłami wystawić w złem świetle rozporządzenia rządu, a to z przyzwyczajenia, często nawet bez żadnego sensu.

* (Fałszywe pogłoski). *Słowo lwowskie* pisze między innemi: „Gazety polskie donosiły niedawno, że znany autor ukraiński Kulisz, były urzędnik ruski w Warszawie, usunięty został przez rząd od obowiązków, jakoby dla tego, że przejął jakiś list od ukraińców wiedeńskich, adresowany na jego imię. Wiadomość ta okazała się fałszywą. Donosząc nam z Warszawy, że p. Kulisz nie został bynajmniej wydalony ze służby, lecz że biuro, w którym on służył, zostało zwinęte po ukończeniu jego czynności, skutkiem czego p. Kulisz, tak samo jak i inni urzędnicy, przeniesiony został do innych oddziałów, gdzie każdy z tych urzędników wywiązuje się w dalszym ciągu z włożonych na niego obowiązków. W Warszawie nic nie wiadomo o jakimś niby przesładowaniu p. Kulisza z powodu korespondencji prywatnych. Szerzona w tym względzie pogłoska ma swój znany cel, zależący na poróżnieniu pomiędzy sobą Rusi, i na osłabieniu jej w ten sposób”.

* (Opera p. Moniuszki na scenie czeskiej). Dnia 28 lutego dawano po raz pierwszy w Prażce operę p. Moniuszki *Halke*. — *Narodni Listy*, mówiąc o tem, że dzieje opery polskiej, ze stanowiska słowiańskiego, mają dla Czechów interes i doniosłość, wspominają między innemi o Stefanim, jako o czechu rodowitym, prażaninie, który wyświadczył operze polskiej niemałą usługę (*Krakowiacy i Górale*); następnie *Narodni Listy* przechodzą do najnowszych czasów i zatrzymują się na p. Moniuszce, jako na jednym z bardziej znanych obecnie kompozytorów polskich. Gazeta czeska chwali w ogólności *Halke* i jej ekspozycję na scenie czeskiej, lecz wynurza ubolewanie, że publiczność zgromadziła się na pierwsze przedstawienie w bardzo niewielkiej liczbie. Gazeta czeska robi przytem niektóre uwagi krytyczne i w ogóle nie chwali libretta, którego treść jest już zużyta i przestarzała. Interes dramatyczny ustępuje miejsce interesowi patologicznemu. Samą muzykę *Narodni Listy* bardzo chwala, i pod niektórymi tylko względami odzywają się o niej niekorzystnie. Mówią one np., że „pierwszy akt nie stoi na jednej wysokości z pozostałymi aktami, gdyż schodzi zbyt do bezbarwności muzyki włoskiej, i sam tylko mazur w końcu tego aktu wywiera niejakie wrażenie. Również zbyt głośna instrumentacja raz i jakoś dziwnie obok umiarkowanego i nieraz poetycznego orkiestrowania pozostałych aktów”.

Austria i Ziemie słowiańskie.

* (Kwestja konkordatu.) Wiadomo, że układy, które prowadzą się w Rzymie pomiędzy Watykanem i dworem wiedeńskim w przedmiocie rewizji konkordatu austriackiego, postępują bardzo zwolna. Z ostatnich wiadomości okazuje się, że jeżeli mogłaby być zgoda co do niektórych kwestji, jak np. co do kwestji wychowania publicznego, za to w innych kwestjach (zwłaszcza zaś w kwestji dotyczącej małżeństwa cywilnego), wszelkie porozumienie zdaje się niepodobnem do osiągnięcia. Prawdopodobnem przeto jest, że rząd austriacki, wierny swej zasadzie postępu, zmuszony będzie do zaprowadzenia zmian w konkordacie na drodze konstytucyjnej. Dwór rzymski nie przyjmie tych zmian; będą one przedmiotem jego protestacji, lecz pomimo to będą one mieć dla Austrii znaczenie faktu dokonanego. Dwór przeto rzymski wytrwa raz jeszcze w swym oporze moralnym, lecz i tym także razem, pomimo tego oporu, stanie się zadosyć zasadom, o które społeczność nowoczesna coraz głośniejszymi dopomina się. (*La Patr.*)

* (Spisek). Dzienniki francuskie powtarzają z wielką wrzawą korespondencję wiedeńską ogłoszoną przez *Corresp. du Nord-Est* a podającą obszernie szczegóły o zawiązanym niby obecnie spisku przez niektóre znakomitości polityczne w Wiedniu przeciwko rządowi ustanowionemu przez p. Beusta w Austrii. Dla przekonania się o bezzasadności tych pogłoszek należy je tylko zbadać dokładnie. Na czele spisku, o którym mówi *Corr. du Nord-Est*, stanął miłośnik książę Auersperg, prezes gabinetu cislitawskiego i p. Schmerling. Koalicja ta ma na celu usunięcie najprzód ministrów przeciwnych, utworzenie więcej jednolitego ministerstwa, wstrzymanie się na drodze rozwoju konstytucyjnego, niedopuszczenie do zniesienia albo zmiany konkordatu przez same izby bez

interwencji dworu rzymskiego i uorganizowanie na korzyść przewagi niemieckiej w kraju cislitawskim silnego skoncentrowanego i energicznego rządu na podobieństwo rządu utworzonego przez węgry z tamtej strony Litawy, którego zresztą nie myślą nigdy wywracać. (Nord.)

* (Kaczki dziennikarskie). Z jaką lekkomyślnością niektóre organa prasy zachodniej traktują o sprawach Wschodu, niech służy na dowód następujący jeszcze przykład. *Bulletin international* donosi, że gabinet wiedeński wystąpił z przedstawieniami wprost do sędziwego Mirko, prezesa senatu czarnogórskiego, dla powstrzymania zabiegów Rosji. Na nieszcześnie księżę Mirko umarł już przed rokiem. (Nord.)

* (Uwolnienie i nominacja.—Zaprzeczenie). Wiedeń, 3 marca. *Wiener Z.* ogłasza w części rządowej uwolnienie arcyksięcia Leopolda od obowiązków generała-inspektora wojsk marynarki i floty, oraz nominację wice-admirała Tegothoffa na dowódcę marynarki. — *Correspondenz* petersburska powiada, że całkiem bezasadną jest wiadomość o zamiarze węgierskiego ministra skarbu podania się do dymisji. (Wolffs T. B.)

* (Proces prasowy). Wiedeń, 2 marca. Dotąd jeszcze nie ustało wzburzenie, wywołane w Peszcie wyrokiem wydanym na p. Böszörmenyego w sprawie prasowej. Skazany udał się do sądu z żądaniem rewizji jego procesu i wynurza w *Magyar Ujsag* nadzieję, że przy ponownym badaniu sprawy, sędziowie przysięgli zmienią swe przekonania co do doniosłości winy; ze stanowiska przeto prawnego, sprawa ta nie jest jeszcze ukończona, albowiem stanie się prawdopodobnie zadosyć żądaniu p. Böszörmenyego. Tymczasem sfery radykalne spoglądają już na p. Böszörmenyego jako na męczennika swych przekonań i liczną młodzież fakultetu prawnego w stolicy Węgier zamierza wyprawić pomienionemu dziennikarzowi uroczysty pochód z pochodniami. (Nord. A. Z.)

* (Sprawy galicyjskie). Słowo lwowskie pisze w N. 14-m: W tych dniach wyszła w Petersburgu broszura uczonego tutejszego J. F. Gołowackiego, pod tytułem: „O kostiumach czyli ubraniu narodów rusinów w Galicji i w Węgrzech północno-wschodnich” (w drukarni Krajewskiego). Broszura ta zasługuje na uwagę, z powodu głównie swej treści, interesującej dla etnografów i filologów, i dla tego także, że na karcie tytułowej, Petersburg nazwany jest po słowiańsku, Petrogradem; jest to pierwsza książka ruska, w której nazwisko stolicy Rosji wydrukowane zostało w formie, nie dotychczasowej niemieckiej, lecz słowiańskiej, tak samo, jak nazywają oddawna to miasto inni słowianie, zwłaszcza czesi; lecz dotąd nazwa ta nie była w użyciu u wielkorusjan. Życzyby należało, ażeby za przykładem danym przez naszego znakomitego ziemka J. F. Gołowackiego co do nazywania po słowiańsku ziemczonych miast ruskich, poszli wszyscy ci, których sprawa ta najbardziej obchodzi. — *Dziennik lwowski* donosi, że za przykładem arcybiskupa Wierchlejskiego, biskup Monasterski wystósował list pasterski do duchowieństwa katolickiego swej diecezji, z wezwaniem do modłów za uciśniony i prześladowany kościół w królestwie polskim (sic)! „Tylko w Krakowie — powiada *Dziennik Lwowski* — nie obchodzono tego jubileuszu głośno i okazałe, lecz obchodzono pocichu, jak gdyby się go wstydzono”. „Nam zaś zdaje się — powiada *Słowo* — że przyczyna obchodu tego jubileuszu przez polaków w prowincjach rusko-halięckich w sposób jawny i okazały, w prowincjach zaś mazurskich w sposób cichy i skromny, pochodzi z tej właśnie okoliczności, że jubileusz ten stanowił jedynie demonstrację przeciw Rusi i wyraz oburzenia na nią za takie sprawy, w których bynajmniej nie zawiniła Rus ani mała, ani wielka; nie przeto w tem dziwnego, że w Krakowie, sąsiadującym z tak zwaną „kongresówką”, musiano wstydzić się takiej demonstracji na korzyść tejże samej Polski”.

* (Katechizm prawosławny). W Nowym Sadzie (Neusatz), jak donoszą gazety czeskie, ma być wydany wkrótce w języku czeskim, w 20,000 egzemplarzy, „katechizm prawosławny, czyli zasady prawdziwej wiary ewangelicznej chrześcijańskiej, podług prawosławnej nauki kościoła wschodniego” i. t. d. Dalej na kartce tytułowej powiedziano: „Oraz obrządki przy odprawianiu nabożeństwa tego kościoła, w które wierzyli, których uczyli i które przestrzegali nasi nabożni przodkowie w Węgrzech, Czechach i Morawji, dopóki nie zostali przeciągnięci do obcych kościołów z tego kościoła prawosławnego, rozprzestrzenionego w tych krajach przez Cyrylego i Metodjusza”. W końcu tytułu powiedziano, że katechizm pomieniony przełożony i objaśniony został z ruskiego, mianowicie z książki: „Wyznanie prawosławne kościoła wschodniego”. Nazwisko tłumacza nie jest wskazane.

Prusy i Niemcy.

* (Sprawa króla Jerzego. — Parlament celny.) Berlin, 4 marca. Lord Loftus i p. Quaade, doręczyli dziś królowi listy uwierzytelniające ich przy związku północno-niemieckim. *Prov. Corr.* pisze: Naród pochwali bezwątpienia jednomyślnie energiczny krok rządu przeciwko królowi Jerzemu. Rząd jest zapewniony o tem, że mocarstwa europejskie, które dotychczas oceniły wspaniałomyślność Prus względem wydziedziczonych ksiąząt, uznają także chętnie wymagalności prawa i polityki. Rząd wie, że były król, posiada jeszcze środki do dalszego prowadzenia bezrośnionych, a dla Prus wcale nie niebezpiecznych przedsięwzięć; chce on tylko przeszkodzić temu, ażeby wspaniałomyślność pruska nie była nadużywana do celów zbrodniczych. Należy dodać, że Francja i Austria, jako mocarstwa zainteresowane ostatnimi krokami b. króla Jerzego, wynurzyły równocześnie przy tej sposobności, jak wielką wartość przypisują one przyjaznym stosunkom z Prusami. *Prov. Corr.* powatpuje także o zwołaniu przed świętami wielkanocnymi parlamentu celnego, z powodu opóźnienia wyborów w Wirtembergji i Hesji, i sądzi, że dla tego zapewne nastąpi zwołanie sejmiku na 19 lub 20 marca. (Wolffs T. B.)

* (Sprostowanie). Monachjum, 4 marca. *Süd-deutsche Presse* prostuje wiadomości podane przez dzienniki zagraniczne o podróży barona Varnbüllera do Augsburga i odbytej tam jakoby konferencji pomiędzy pomienionym mężem stanu i prezesem ministrów księciem Hohenlohe, przyczem miało jakoby prowadzić układy w przedmiocie projektu utworzenia związku południowo-niemieckiego. Podług *Süd-deutsche Presse*, odbyła się narada jedynie pomiędzy baronem Varnbüler i ministrem Schlör, na której roztrząsane były same tylko kwestje dotyczące dróg żelaznych; żadne zaś konferencje nie miały w ostatnich czasach miejsca. (Wolffs T. B.)

* (Badeński minister wojny.) Mianowanie generała pruskiego ministrem wojny w Karlsruhe, wywarło pewne wrażenie tak w wielkiem księstwie badenskiem, jak i w całych Niemczech południowych. *Nordd. A. Z.* przytacza niektóre uwagi, porobione w tym względzie, i nadmienia, że stanowisko zajmowane przez pomienionego generała, jest dowodem dokonywającego się w Niemczech zlania żywiołów militarnych z rozmaitemi ludami związku niemieckiego. (La Patr.)

Włochy i Rzym.

* (Izba deputowanych). Florencja, 3 marca. Na dzisiejszem posiedzeniu izby deputowanych, na skutek zaproszenia ze strony syndyka miasta Wenecji, uchwalono posłać od izby deputację na uroczystość przyjęcia zwłok Manin'a. Następnie przystąpiono do dalszych rozpraw w kwestji zaiesienia kursu przymusowego. Finzi zaleca wniosek, podług którego ma ustać kurs przymusowy i ma nastąpić emisja papierów rządowych w wysokości 300 milionów, które powinny być umorzone w ciągu pięciu lat. Inny wniosek, postawiony przez deputowanego Semenza, żąda stopniowego, równomiernego umorzenia banknotów. Viacava wynurza przekonanie, że stanowcze zniesienie kursu przymusowego przed uchwaleniem podatków jest niemożliwe, lecz zgadza się, w braku innego środka skutecznego, na pożyczkę przymusową. W podobnymże duchu oświadcza się Fualdi. (Wolffs T. B.)

* (Dochody niestałe.) Dziennik *Le Finanze*, ogłasza wykaz porównawczy dochodów niestałych za lata od 1861 do 1867 włącznie. Z powodu niemożności przytoczenia tu w całej jego rozciągłości tego wykazu, mającego wielką doniosłość dla statystyki finansowej Włoch, podajemy z niego główne dane za lata 1861 i 1867. Dochody pomienione wynosiły mianowicie w r. 1861: cła 60,454,044 franków; opłaty morskie 1,673,586; akcyza od soli 32,641,619; akcyza tabaczna 59,808,911, dochody konsumcyjne 15,812,225; rozmaite dochody (proch) 8,097,466. W roku zaś 1867 też dochody wynosiły: cła 70,931,047 franków; opłaty morskie 2,047,704; akcyza od soli 66,327,968; akcyza tabaczna 93,700,648; dochody konsumcyjne 44,456,310; rozmaite dochody (proch) 2,777,301. Wiadomo, że pobór tych podatków niestałych rozłożony był do r. 1865 na ludność wynoszącą 21,776,953 mieszkańców, podczas zaś dwóch lat ostatnich na ludność wynoszącą 24,270,428 mieszkańców. (Correspondance italienne.)

Turcja i ziemie słowiańskie.

* (Położenie bośniaków). Korespondent gazety serbskiej *Swietowid* pisze: „Po upadku narodu serbskiego, wszyscy bośniacy bogatsi i znakomitsi, częścią poturczyli się, częścią zaś przeszli do sąsiedniego państwa austriackiego. W ten spo-

sób pozostali sami tylko ubodzy rajasowie, jak gdyby dzieci osierocone bez rodziców. Nie było nikogo, kto by miał staranie o ich dobro materialne i moralne. Z jednej strony uciskali ich tarcy, z drugiej intrygi jezuickie, z trzeciej fanarjoci. Panują pomiędzy nami trzy wyznania, i z tego powodu chcą nas podzielić na trzy narodowości. Usiłują wszelkimi sposobami zniechęcić naszego brata serba wyznania mahometańskiego, względem serba wiary rzymskiej lub prawosławnej, tak iżby serb mahometanin stał się turkiem, rzymski katolik łacinnikiem, prawosławny zaś niewiernym. Lecz dzięki Bogu, którego prawica zachowała nas w ciągu kilku wieków od zapomnienia o sobie samych, serb-mahometanin nie został turkiem, rzymski katolik nie będzie łacinnikiem, prawosławny zaś przyciska ich obu do serca i kocha ich jako braci rodzonych”. W końcu korespondent *Swietowida* powiada: „Pamiętajmyż o naszym braterstwie, obecnie bowiem nie ma nazwy słodszej i wyższej nad nazwę słowianina; my zaś stanowimy dość ważny szczepek potężnego plemienia wszechsłowiańskiego”.

Hiszpanja.

* (Stan oblężenia). Madryt, 3 marca. Rząd ogłosił w części prowincji Aragonji stan oblężenia. W dekrete wydanym w tym względzie powiedziano wyraźnie, że środek ten skierowany jest jedynie przeciw handlowi kontrabandą, który przybrał w ostatnich czasach nadzwyczajne rozmiary. (Wolffs T. B.)

Szwajcaria.

* (Rewizja ustawy). Wiadomo, że ustawa kantonu zurichskiego ma być zrewidowaną. Na dzień 8 marca zwołani zostaną wyborcy kantonu w celu wybrania członków rady, której powierzona będzie też rewizja. (La Fr.)

Niderlandy.

* (Rozprawy w izbie deputowanych). Haga, 3 marca. Na dzisiejszem posiedzeniu izby deputowanych, toczyły się w dalszym ciągu rozprawy nad interpelacją Therbecke'go. Minister spraw wewnętrznych zabrał znowu głos, bronił polityki rządu i dał rozmaite wyjaśnienia co do prawa o wychowaniu publicznem. Deputowany Heydenryck oświadczył, że izba nie powinna mieć dłużej zaufania do ministerstwa. Następnie wszczęły się rozprawy nad prawem o milicji. Minister wojny oświadczył, że kontyngens milicji będzie mógł być zwiększony jedynie w razie niebezpieczeństwa. Jutro rozprawy toczyć się będą w dalszym ciągu. (Wolffs T. B.)

Anglja.

* (Nota angielska). Zapewniają, że rząd angielski przesłał prezydentowi Juarezowi bardzo energiczną notę za złe obchodzenie się z poddanymi angielskimi w Meksyku. Anglja wystąpiła prócz tego z reklamacjami do rządu meksykańskiego o zaciągnięte długi przed ustanowieniem cesarstwa. Reklamacje te nie są jednak groźne. Dotychczas rząd angielski ograniczał się tylko na przedstawianiu swoich zażaleń i roszczeń przy nader surowych uwagach.

* (Budżet ministerstwa wojny). W Londynie ogłoszony został budżet ministerstwa wojny na rok 1868—69. Wydatki na armję obliczone zostały na 15,455,400 f. szt. W porównaniu z poprzedzającymi rozchodami okazuje się znaczne powiększenie wydatków publicznych, spowodowane zmianami zaprowadzonymi w uzbrojeniu, podwyższeniem żołdu i rozwinięciem oddziału milicji. (La Fr.)

Azja.

* (Powstanie w Japonji). *La Fr.* pisze: Donosząc przed kilku dniami, według depeszy z Stanów Zjednoczonych, o wybuchu rewolucji w Japonji i o ucieczce tajkuna, zwróciliśmy uwagę na to, że wiadomości pochodzące ze źródła amerykańskiego, a dotyczące Japonji, przyjmować należy z wszelkiem zastrzeżeniem. Dotychczas w Europie nie ma żadnego wiarogodnego dowodu na potwierdzenie faktów podanych przez depeszę amerykańską. Dodać należy także, że ostatnia pocztą ze wschodu, nadeszła do Francji, nie przyniosła żadnej wzmianki o tych wypadkach. Milczenie to, jak i zaprzeczenia brata tajkuna mieszkającego w Paryżu, pozwalają jeśli już nie zaprzeczyć stanowczo wiadomościom podanym przez depeszę amerykańską, to przynajmniej powatpuwać o nich do czasu otrzymania pewniejszego dowodu.

Korespondencje Dziennika Warszawskiego.

Lwów, 1 marca.

Rząd i tajne organizacje.—Nadgroda i zapomoga.—Konfiskata.—Proces.

O istnieniu i rozwijaniu się dwóch tajnych organizacji w Galicji, organizacji że się tak wyrażę gorą-

cych i zimnych, rząd w Wiedniu i tutaj zdaje się być dość dokładnie zawiadomiony. Podziemne roboty stronnictwa, w którym Langiewicz znaczną rolę, spowodowały wiedeńskie ministerstwo policji do udzielenia namiestnictwu we Lwowie pewnych wskazywek, z tym, jak mnie zapewniało, dodatkiem, aby na razie władze polityczne w Galicji na pomienione roboty zwróciły uwagę (überwachen).

Jak *Presse* wiedeńska donosi, terazniejszy p. minister sprawiedliwości, miał wydać rozporządzenie, aby tymczasowo, językiem manipulacyjnym w sądach krajowych w Galicji, był język polski, nadto na podania polskie mają sądy wydawać rezolucje polskie, na ruskie po rusku w tekście oryginalnym, nie zaś jak dotychczas bywa w tłumaczeniu z referatu niemieckiego. Do doniesienia tego nieomieszkała stara *Presse*, przypiąć komentarz, wedle którego rozporządzenie to miało być nagrodą za udział polaków w radzie państwa.

Drugą łaskę terazniejszego ministerstwa dla Galicji, zapowiedział p. minister spraw wewnętrznych, Dr. Giskra, na interpelację Ziemiałkowskiego. Na dotkniętych powodzią roku zeszłego postanowił rząd przelać wydziałowi krajowemu cwiérć miliona guldenów.

Mniej pomyślnie dla sprawy ruskiej w Galicji brzmiała odpowiedź p. ministra oświecenia, Hásnera, na interpelację Guszalewicz wniiesioną jeszcze 3 października roku zeszłego.

Postępowanie hr. Gołuchowskiego w sprawie zaprowadzenia rady szkolnej i języków wykładowych w szkołach średnich i niższych jest zupełnie legalne, chociaż nowość ta niedożnała u rusinów galicyjskich najlepszego przyjęcia.

Od miesiąca konfiskaty dzienników we Lwowie stają się częstymi. Teraz znów skonfiskowano numer *Przyjaciela ludu*, niezmordowanego wydawcy Stupnickiego, który jest ojcem wszystkich tu we Lwowie gazet niezawisłych. On założył dzisiejszą *Narodówkę*, i został z niej przez swego ongi współpracownika J. Dobrzańskiego wygnany; on jest założycielem dzisiejszego *Dziennika lwowskiego*, z którego go także usunęli; ktoś miał powiedzieć, że do rządzenia ludźmi niepotrzeba zbytku. Na p. Stupnickim mamy żyjący przykład, że do zakładania, wydawania i redagowania dzienników, niepotrzeba ani nauki ani pieniędzy. Kiedyś jeżeli Bóg da mi więcej odwagi cywilnej, zaprowadzę was za kulisy głośniego dziś dziennikarstwa galicyjskiego, gdzie zobaczycie to i owo o czem się filozofom nieśniło.

Sprawozdanie z rozprawy w procesie kryminalnym przeciw Korytowskiemu, przeszło jak się skończy.

H.

Paryż, 29 lutego.

Reformy liberalne.—Petycje.—Jeszcze o sprzedajności prasy.—Uzbrojenia.—Manifestacje polskie.

Co się tyczy reform liberalnych, prasa została osądzoną i potępioną, prawo rozpraw zostało utrzymane, lecz zdruzgotano sam instrument; potargano struny skrzypców i powiedziano dziennikarzom: Panowie, grajcie z jakiegoś wam podoba się tonu. P. Rouher, człowiek który nie popełnił ani jednego błędu, stara się o to, ażeby toczono z nim rozprawy; stawia on czoło burzom swobodnej krytyki, nadstawia pierś na jej pociski, lecz uzbraja się przytem potrójnym pancierzem stalowym, o którym wspomina Horacjusz. Słońce zaś sprawiedliwości, przyświecające wyrokom sądu policji poprawczej wydziału 3-go, daje nadzieję, że wyrokom potępiającym nie będzie końca.

Zgromadzenie dziennikarzy francuzkich podało petycję o zniesienie stempla dla dzienników lub też o zrównanie wysokości stempla dla wszystkich dzienników, wychodzących tak w Paryżu jak i na prowincji. Inicytywę do tej petycji dał p. E. de Girardin, niezmordowany obrońca wolności prasy.

P. Granier de Cassagnac ma w swoich rękach papiery pozostałe po panu de la Varenne i obejmujące wykaz sum pieniężnych i orderów, które otrzymali pp. Guérault, Havin i t. d. za stawanie w obronie polityki prusko-włoskiej. Sąd przeto, który uniewinnił tych panów, był jedynie sądem grzeczności, który nie zdołał usprawiedliwić ich z zarzutu sprzedajności. P. Granier de Cassagnac chce ogłosić te dokumenty, które wywrą bezwątpienia wielkie wrażenie.

Przygotowania militarne nie ustają: ogromna ilość rekwizytów wojennych odtransportowaną została z Tuluzy do Strazburga drogą żelazną. Są to w znacznej części statki do rzucania mostów. Na fabryce broni w Châtellerault robią po 200 karabinów dziennie i po tyleż bagnietów-pałaszy. Pracuje tam 2,000 robotników. W obozie Satory budują drogę żelazną

na połączenie z linią Bretanii. Organizacja ruchomej gwardji narodowej czyni szybkie postępy; ma ona liczyć 94 starszych kapitanów tak w departamentach jak i w Paryżu. Wydano rozkazy powołania na 31 marca wszystkich urlopowanych z rozmaitych rodzajów broni.

Emigranci nasi obchodzili w kościele św. Magdaleny stuletnią rocznicę konfederacji barskiej. Publiczność składała się z ludzi bez zatrudnienia, z wyjątkiem kilku znakomitszych osób, jak np. książę Czartoryski. Książę Deguerry miał kazanie na ulubiony temat kozaka zjadającego małego polaka, tudzież na temat Kościuszki, *zwycięzcy rosjan*, który, nawiasem powiedziawszy, nie umiał skorzystać ze swego zwycięstwa. Lecz p. Deguerry nie może pochwalić się znajomością historii, oświadcza bowiem, że Kościuszko był współczesnym Janowi III Sobieskiemu. Czyż nie dobre to było kazanie? A pomimo to, książę Deguerry płakał jak wieloryb.

X.

Przekształcenie wydziału sądownictwa w Królestwie Polskiem.

(Artykuł wzięty z *Warsz. Dniew.*)

Na mocy Najwyższego Ukazu, zawartego w restrykcji z 12 maja 1833 r., ustanowiony był w St. Petersburgu komitet przygotowawczy do prac prawodawczych dla Królestwa Polskiego. Komitet ten przekształcony następnie na komisję kodyfikacyjną, zostawał pod zwierzchnictwem głównego zarządzającego II wydziałem Własnej Jego Cesarzkiej Mości Kancelarii. W 1861 r. komisja kodyfikacyjna została zwinięta, a ciążące ją prace prawodawcze, poruczone ustanowionej w Królestwie radzie stanu. Z Najwyższego rozkazu wydanego 23 września (5 października) 1864 r., utworzona została przy Komitecie urządzającym, jako jego wydział prawny, komisja prawna dla przejrzenia zebranych przez byłą komisję kodyfikacyjną materiałów i wygotowanych projektów co do wydziału sądownictwa, i dla ustanowienia głównych zasad, na których wydział ten miał podlegać ogólnemu przekształceniu. Do składu tej komisji polecono delegować ruskich praktycznych prawników, ponieważ celem reformy było możliwe zbliżenie prawodawstwa Królestwa i Cesarstwa, a prawodawcza reforma miała być dokonana, w duchu ostatnich środków rządowych, których dobroczynny cel najlepiej mógł być pojęty i uczuty przez osoby powołane z Cesarstwa. Ułożona następnie instrukcja Najwyższej zatwierdzona 2 (14) czerwca 1865 r. poruczała komisji:

1) Nakreślenie podstawowych zasad dla przekształcenia obowiązującego w Królestwie Polskiem prawodawstwa, z zachowaniem o ile możności następującego stopniowania:

a) podstawowe zasady organizacji sądowej i postępowania sądowego tak cywilnego, jak i kryminalnego;

b) podstawowe zasady kodeksu cywilnego;

c) podstawowe zasady kodeksu kryminalnego;

d) podstawowe zasady prawa handlowego i handlowego postępowania sądowego.

2) Nakreślenie projektów samych praw, zupełnie zgodnych z temi podstawowymi zasadami, które po roztrząśnięciu w Komitecie urządzającym, uzyskują Najwyższe zatwierdzenie.

3) Wygotowanie ustawy leśnej i innych przepisów, dotyczących zabezpieczenia własności ziemskiej.

4) Ułożenie przygotowawczych wniosków, lub (stosownie do potrzeby) projektów co do wszystkich kwestij prawnych, podjętych przez władze rządowe, lub w łonie samej komisji, lub też odsyłanych jej do roztrząśnienia przez komitet urządzający (art. 8.).

Przedewszystkiem komisja przystąpiła do nakreślenia podstawowych zasad organizacji sądowej i postępowania sądowego, cywilnego i kryminalnego. Główne zasady, na podstawie których ma być dokonana reforma sądowa w Królestwie, wyłożone są w Najwyższym rozkazie z 24 lutego (8 marca) 1865 r. i wskazane w art. 9 instrukcji, dla komisji prawnej, mianowicie: że przy przekształceniu sądownictwa w Królestwie Polskiem, należy koniecznie, ciągle mieć na uwadze możliwe zbliżenie prawodawstwa Królestwa i Cesarstwa; że reforma prawodawcza powinna być skierowana w duchu ostatnich środków rządowych; i nakoniec, że przy nakreśleniu podstawowych zasad i samych projektów organizacji sądowej i postępowania sądowego, należy brać za przewodnika ustawy sądowe Cesarstwa, o ile to będzie możliwe ze względu na miejscowe warunki kraju.

Prace komisji dzieliły się na dwa okresy: 1) okres przygotowawczy, i 2) okres układania projektów.

1) Do rzędu prac przygotowawczych należało:

roztrząśnienie przygotowanych poprzednio materiałów i projektów, zbadanie obowiązujących w Królestwie przepisów, jak również prawodawstw zagranicznych, które były ich podstawą, i nakoniec zebranie statystycznych i innych wiadomości o istniejących w Królestwie władzach sądowych. Przy tem okazało się że prace byłej komisji kodyfikacyjnej nie mogą stanowić dostatecznej pomocy do prac komisji prawnej, ponieważ przedsiębrane były wobec takiej organizacji wydziału sądownictwa w Cesarstwie, jaka obecnie, po wydaniu ustaw sądowych, podlega radykalnym zmianom i uznana została za nieodpowiednią ani potrzebom społeczeństwa, ani widokom rządu, ani warunkom skutecznego i szybkiego wymiaru sprawiedliwości. Co się zaś tyczy organizacji wydziału sądownictwa w Królestwie, to bliższe i szczegółowe jego roztrząśnienie wykazało: a) że system organizacji władz sądowych nie zaspakaja współczesnych wymagań sprawiedliwości i nie znajduje się w organicznym związku z dokonaniem w Królestwie, radykalnymi przekształceniami życia społecznego; jak również znacznie się różni od organizacji władz sądowych w Cesarstwie. Wady obecnego porządku rzeczy, z jednej strony są zależne od samej organizacji władz sądowych, jaka się ustawiła i rozwinęła bez ogólnego planu, w różnych czasach, przy rozlicznych rządach, a z drugiej strony wynikły w skutku wydania Najwyższych Ukazów z 19 lutego (2 marca) 1864 r., które powołały ludność wiejską do nowego życia obywatelskiego, przez nadanie jej praw własności do majątków ziemskich i powołanie do bezpośredniego i czynnego udziału w wymiarze sprawiedliwości; b) pod względem kryminalnego postępowania karnego, system prawodawstwa w Królestwie, należy do rzędu śledczych. Oprócz niewielu postanowień odznaczających się innym kierunkiem, istniejący w Królestwie porządek prowadzenia spraw kryminalnych, ma te same wady które były dostrzeżone, w Cesarstwie przy działaniu systemu śledczego, a poczucie których doprowadziło do przekształcenia wydziału sądownictwa na zasadach procesu obwiniającego; c) co się tyczy zaś prawodawstwa w Królestwie w przedmiocie cywilnego postępowania sądowego, to obowiązujący w tym względzie w Królestwie od 1808 r., kodeks francuzki, przedstawiając w sobie ostateczne rozwinięcie zasady sporu, ma przedewszystkiem tę główną wadę, że usuwa w wielu razach bardzo pożyteczny w interesach procesujących się stron udział sądu w biegu sprawy i będąc zastosowany do prowadzenia spraw tylko za pomocą obrońców, tworzy monopol adwokatów, nader uciążliwy dla procesujących się. Oprócz tego odznacza się wielką wadą w redakcji, dla czego uznany jest za niecałkowity, niedokładny i niezrozumiały dla niespecjalistów.

2) Po ukończeniu prac przedwstępnych, komisja prawna przystąpiła do nakreślenia podstawowych zasad organizacji sądowej i postępowania sądowego i objaśniających do nich memoriałów. Charakter prac komisji w tym wypadku, na mocy samych okoliczności przy których rozpoczęła swe czynności był inny niż charakter prac komisji do ułożenia podstawowych zasad przekształcenia wydziału sądownictwa w Cesarstwie. Przedsiębiorca w Cesarstwie reformę sądową na podstawach zupełnie nowych i wprost przeciwnych poprzedniemu porządkowi, komisja naturalnie musiała koniecznie zacząć od zbadania głównych organicznych podstaw organizacji sądowych, co do których nie był jeszcze wyrobiony określony pogląd. W Królestwie Polskiem zaś, nakreślenie podstawowych zasad przedsięwzięte było wtenczas, kiedy ustawy sądowe Cesarstwa określiły już całkowicie porządek organizacji sądowej i postępowania sądowego, który został uznany przez rząd za najlepszy, i który oprócz tego oparty był na zasadach, przyjętych prawie przez wszystkie europejskie prawodawstwa. W skutku tego komisja prawna nie wdawała się w teoretyczne badania, a przyjmowała wyrobione zasady bez zmiany i miała za zadanie zastosowywanie ustaw sądowych Cesarstwa w ich głównych zasadach, do miejscowych warunków Królestwa. Przy takich warunkach, podstawowe zasady przekształcenia wydziału sądownictwa w Królestwie, otrzymały praktyczniejszy rozwój, wskutek usunięcia ogólnych abstrakcyjnych rozumowań, które już przyjęto za podstawę ustaw sądowych z 20-go listopada 1864 r. Komisja prawna miała całkowitą możność, trzymając się programu ustaw sądowych w Cesarstwie, przystąpić prosto do określonego wykładu postanowień, które w głównych, o ile można dokładnych rysach oznaczyły by organizację każdej władzy sądowej i sam porządek postępowania sądowego.

(d. c. n.)

Rozmaitosci.

* (Przepowiednia dobrego roku). Gazyety donosiły wielokrotnie, że w skutek ciepłego lata w r. 1866 w krajach podbiegunowych bardzo wiele lodu u bieguna północnego się oderwało i że takowy uniesiony prądem ku południowej stronie sund leżący między Grenlandją i Islandją aż do głębi sobą wypchnął i zapchał. Z tego islandcy meteorologowie w swoim czasie przepowiedzieli dla całej północy jakoteż krajów umiarkowanej Europy 2 do 3 złych lat, co się dosłownie sprawdziło i w skutek czego my dotychczas ponieważ jeszcze cierpimy, lecz nie w tym stopniu, jak szwedzka i norwęgiska Laponja, Finlandja i kraje wschodnie nadbałtyckie, gdzie najstraszniejszy głód panuje. Obecnie z najdalej północy nadesłane listy zapowiadają, że z powodu ostatniego nadzwyczajnie zimnego i nieurodzajnego lata w obecnym roku będziemy mieli suche, ciepłe i urodzajne lato. Albowiem wśród zimnego przeszłego lata lód się nie topił i nie odrywał, i zatem prąd nie ku południowi z sobą nie unosił, a jak tylko to nie następuje, to według starodawnych doświadczeń kraje na północnej kuli położone mają zawsze dobre lata.

* (Z uż y t k o w a n i e j a j). Wewnątrz pod skorupą znajdująca się błonka w jajku może być użytą przy pozalacaniu; użycie białka w gospodarstwie domowym jest bardzo różnorodne, tak do legumin, pieczywa, do klarowania wódki i t. d. Introligator używa białka przy oprawianiu książek, ubiwszy bowiem białko, otrzymuje się z niego wyborny środek do lepienia; zalecamy ten środek tym wszystkim, którzy chcą oblepić papierem zużyte okładzinki książek. Użytek białka do klarowania napojów jest wszystkim znajomy; dawszy np. małą ilość białka do mętnej wódki, to takowe przyciąga do siebie wszystkie nieczystości i opada wraz z niemi na dno, a płyn zostaje czysty; wina klaruje się także białkiem; do klarowania należy samo tylko białko używać, tłuszcz bowiem zawarty w żółtku przeszkadzałby wyklarowaniu płynu. Białko samo ubite na pianę, może być z dodatkiem cukru wypiekane. Dodając białko przy pieczeniu dobrze jest, jeżeli poprzednio wymiesza się z niem masło albo smalec, który ma przyjść do pieczywa, także jest dobrze, jeżeli się odrazu domiesza potrzebną ilość cukru, bo pieczywo jest wtedy lekkim. Zauważyć potrzeba, że jaja czynią pieczywo nie tylko lekkim, ale i pożywnem. Podczas gdy białko używa się do klarowania wina, to żółtka używa się do robienia omletów, żółtka używa się także, aby skórę na rękawiczki zrobić giętką (wiśną). Na każdą parę rękawiczek potrzeba dwóch żółtek, ztąd można wnioskować, jak wielki musi być dowóz jaj w miejscach, gdzie istnieją fabryki rękawiczek.

PRZEWODNIK WARSZAWSKI.

Warszawa.

dnia 23 Lutego (6 Marca).

K a l e n d a r z.

W sobotę, 7 marca, — św. Tomasza z Akwinu. —
Słońce wsch. o godz. 6 min. 36; zach. o godz. 5 min. 48.

W niedzielę, 8 marca, — św. Jana Bożego. — Słońce
wsch. o godz. 6 min. 33; zach. o godz. 5 min. 50.

Stan pogody.

Dziś z rana + 2⁰⁰, R.

Wzoraj.		
Barometr w milimetrach.	748.9	743.3
Termometr Reaum.	— 5 ^o	+ 1 ^o
Stan nieba.	pogodny	pochmurny

Największe ciepło $+ 10^{\circ}$ R. Największe zimno $- 5^{\circ}$ R.

Wysokość wody na Wiśle stóp 12 cali 8.

W i d o w i s k a.

WIELKI TEATR. — *Dziś*, w piątek, opera w 4-ach aktach, *Halka*, słowa Włodzimierza Wolskiego, muzyka Stanisława Moniuszki. — Osoby: Stolnik — p. *Kozieradzki*; Zofja jego córka — pani *Hess*; Janusz — p. *Prochazka*; Dziemba poufały Stolnika — p. *Suszyński*; Halka — panna *Kwiecińska*, Jontek — p. *Koehler* (wieśniacy ze wsi Janusza); Dudziarz — p. *Lucas*; Paśterz — p. *Mystkowski*. — Tańce: Polonez; — Mazur: (pp. *Turczynowicz*, *H. Popiel*, *Oliwińska*, *Przedpętska*, *Brandt*, *Tyszczyńko*, — pp. *Puchalski*, *Kuhne*, *Turczynowicz*, *Przedpętski*, *Filatyn*, *Chronowski*); — Tańce góralskie: (pp. *Przedpętska*, *H. Popiel*, — pp. *Turczynowicz*, *Kuhne* i corps de balet). — *Jutro*, w sobotę, opera *Orfeusz w piekle*. — *Wczoraj*, we czwartek, dawano operę *Un ballo in maschera* (*Bal maskowy*), przez artystów włoskich, było osób 273.

TEATR ROZMAITOŚCI. — *Dziś*, w piątek, krotoczwila ze śpiewkami w 1-m akcie, **Małe nieprzyjemności życia ludzkiego**; — Osoby: Grenouillet przedsiębiorca — p. *Chomiński*; Duhamel jego przyjaciel — p. *Sawicki*; Pani Dalby młoda wdowa — panna *Figarska*; Joasia służąca — pani *Sawicka*; Żołnierz — p. *Adler*; — komedia w 1-m akcie, **Pożar w Kłostorze**. — Osoby: D'Avenay — p. *Królikowski*; Mériel — p. *Piasecki*; Juljusz d'Illoy — p. *Sawicki*; Adrjanua — p. *Bakalowicz*; Jan, służący — p. *Szober*; — krotoczwila w 1-m akcie, **Apetyt i zaloty**. — Osoby: Durandin negocjant — p. *Grzywiński*; Pani Durandin jego żona — panna *Figarska*; Cotillard — p. *Damse*; Natalja modniarka — panna *Gilska*; Różia służąca — panna *Micińska*. — *Jutro*, w sobotę, komedia **Drzemka Pana Prospera**.

W SALI RESURSY OBYWATELSKIEJ. — *Wczoraj*, we czwartek, na **Koncertcie orkiestry warszawskiej** na dochód p. A. Kuhne, było osób 600.

WYSTAWA TOWARZYSTWA ZACHĘTY SZTUK
PIĘKNYCH (w hotelu europejskim). — Codziennie, od
godziny 10 z rana do wieczora. — Cena wejścia kop. 15;
w niedziele zaś i święta kop. 5.

WYSTAWA OBRAZÓW I STAROŻYTNOŚCI p.
Sulatyckiego (na Podwalu w domu Dyzińskich). —
Codziennie, od godziny 10 rano do 4 po południu. —
Cena wejścia kop. 10.

WYSTAWA POWSZECHNA PARYŻKA p. Eckenrotha z Berlina, obejmująca 70 stereoskopowych obrazów na szkło, w Hotelu Krakowskim przy ulicy Bielańskiej N. 5. — Jeszcze tylko kilka dni okazywana będzie, mianowicie do czwartku 29 lutego (12 marca). — Codziennie, od godziny 10-ej z rana do 9-jej wieczorem. Wejście od osoby kop. 20. — Dzieci do lat 12, płaca połowę, to jest 10 kop. — Wczoraj, było osób 92.

W B. ALKAZARZE (przy ulicy Królewskiej w domu Grodzickiego). — *Dzisiaj i codziennie*, przedstawienie trupy **spiewaków niemieckich**, pod dyрекcją p. Plambecka. — Początek o godzinie 7.

NA NALEWKACH, w nowo urządzonym i ogrzanym budynku. — *Codziennie*, od godziny 9-ej z rana do 8-ej wieczorem, — **WIELKA MENAZERJA P. Heidenreicha**, z olbrzymiemi lwami i familją tygrysów, — otwartą będzie *jeszcze tylko krótki czas* na Nalewkach. — Co środą i sobota dla studentów i wojskowych niższych stopni, ustanawia się połowa ceny na wszystkie miejsca. — Karmienie i tresowanie zwierząt odbywać się będzie codzień o godzinie 4-ej po południu i o godz. 7-ej wieczór. — Ceny miejsc: 1-e miejsce 30 kop., 5 dia szpitali; 2-e miejsce 20 kop., 3 cie miejsce 10 kop. Dzieci do lat 10, placą na 1-sze i 2-gie miejsce połowę. — *Wczoraj*, było osób 72.

NA NALEWKACH.—*Codziennie*, dwa przedstawienia **Teatru mechanicznego** p. Tarwitha.—Początek 1-go o godzinie 5-ej; drugiego o godz. 7-ej.—*Wczoraj*, było osób 39.

NA PLACU NALEWEK. — Codziennie PANORA
MA Mikroskopów.

* Przyjechali do Warszawy: koniuszy dworu J. C. M. książę *Dolgorukow*, kamerjunker dworu J. C. M. *Wasilczykow*, i szambelan dworu J. C. M. *Markewicz*, z Petersburga; generał-major *Tokmaczew*, z Lublina; — wyjechali: radca tajny hr. *Ribaupierre*, mistrz dworu J. C. M. do Wiednia; generał-majorowie: *Sze-staków*, do Włocławska, *Sawicz*, do Suwałk; rzeczywisty radca stanu *Muchliński*, za granicę.

* W dniu wczorajszym przyjechało koleją żel. warszw. i warszw.-bydg. osób 459, wyjechało osób 538; — koleją żel. warszw.-petersb. przyjechało osób 159, wyjechało osób 216; — koleją żelazną warszw.-teresp. przyjechało osób 216, wyjechało osób 142; — w ogóle przyjechało osób 844, w tej liczbie z zagranicy 37, wyjechało osób 706, w tej liczbie za granicę 40.

* *Listy niewłaściwie do skrzynek pocztowych włożone*, w dniu 22 (5) b. m., pod adresem, a mianowicie: z używanemi markami: Thiersz w Prasnyszu, Lentloff w Włocławsku, Siergiejewicz w Petersburgu, Łepicki w Płocku, Wortołowski w Sulisławieach, Andrusiewicz w Lublinie, Czyzewska w Łasicach, Inicki w Szpolu, Liwtom w Jazwinkach, Łempicka w Mniszkowie, Selzer w Częstochowie, Turowski w Kalwarji, Liwińska bez oznaczenia miejsca, — listów miejskich sztuk 4, wyjętych ze skrzynek pocztowych, jako na koszt, doreczone nie będą, — oraz 10 sztuk listów na koszt dla wyeksportowania wewnątrz kraju, jako z nienaklejonemi markami znajdujnia się w kancelarii pocztantu do odebrania.

* Dnia 22 (5) b. m., chorych w 8-iu cywilnych szpitalach: przybyło 90, wyzdrowiało 50, umarło 7, po-

zostało 2049 (mężczyzn 945, kobiet 1104), z nich w szpitalu starozakonnych mężczyzn 202, kobiet 201.

* W dniu 22 (5) bież. mies. i roku, urodziło się: chrześcijan: płci męskiej 3, płci żeńskiej 5; starozakonnych: płci męskiej 1, płci żeńskiej —, razem 9; — zawarło śluby małżeńskie: par: chrześcijan: —, starozakonnych: —; — zmarło: chrześcijan: płci męskiej 7, żeńskiej 9, starozakonnych: płci męskiej 4, płci żeńskiej 5, razem 25.

Osny targowa.

dnia 22 lutego (5 Marca) 1868 roku.

RODZAJ PRODUKTÓW	Oczetwari	Korzec od — do	
	rar. kop.	rubie sz.	i kopiejki
Pszenica	15 76	9 —	9 75
Zyto	11 12	6 75	6 95
Jęczmień	8 16	4 80	5 10
Owies	5 52	3 30	3 45
Groch polny	10 80	5 40	6 75
Kartofle	3 84	—	2 40

Pud siana od kop. 40 — 45. Pud słomy od ku: 22½ — 25

Dowozy: Pszenicy 92; Żyta 257; Jęczmienia 89;
Owsa 114 czwartu.

KURS GIEŁDY WARSZAWSKIEJ.

dnia, 23 Lutego (6 Marca) 1868r.

		Zą dano		Placono	
		Rz.	K.	Rz.	K.
Pół-Imperyal Rosyjskie				5	95
Dukaty Holenderskie nowe ważne.....		-	-	3	42½
Frydrychsdorf Pruskie		-	-	-	-
Pruski kurant za 100 tal.		-	-	-	-
PAPIERY. (bez wartości kuponu)					
Obligł Skarbu za rs. 100		-	74	-	-
Bilety Skarbu Król. Pol. za rs. 100		-	-	-	-
Obligacje Czastk. z r. 835 po złp. 500 za sztukę		-	-	11	50
Certyfikaty Banku na Oblig. Czastk. lit. A po złp. 300 za sztukę		-	-	50	75
Lit. B po złp. 200 za sztukę z kapnem.		-	-	32	50
" " bez kuponu.		-	-	26	75
" Listy Zastawne III-go Okresu Serji 1ej za rs. 10 ...	81	83	81	50	50
Listy Zastawne III-go Okresu Serji 2-iej za rs. 100*). ..	71	17	70	67	67
Listy likwidacyjne za rs. 1 0*).	69	-	59	7	7
Dowody Kom. Centr. Likwid. za rs. 100 Rsz.	56	-	73	-	-
5 pożyczka rossij. Stiglitza z r. 1854 za rs. 100		-	-	-	-
6 pożyczka rossij. Stiglitza z r. 1855 za rs. 10		-	-	-	-
Bilety Banku Ces. Ros. z r. 1860, za rs. 100	81	50	-	-	-
Metaliki Lutowe za rs. 100		-	-	103	-
" " Sierpieniowe za rs. 10		-	-	109	-
Rosyjska pożycz. prem. z 1855 rs. 100	119	50	118	75	-
" " " " 1866 " 100	119	67	119	-	-
Akcje Głównego Towarzystwa Rosyjskiego drug żel. laznych rs. 125		-	-	14	50
Obligacje Główn. Tow. Ros. Dróg Żel. po frank. 2000 za rs. 100		-	-	-	-
Akcje Drogi Żel. War.- Wied. za sztukę	62	75	61	75	-
Obligacje Drogi Żel. War. W. po frank. 600 za szt.		-	-	-	-
Akcje Drogi Żel. Warsz.-Bydgoskiej za rs. 100	15	-	14	25	-
Akcje Żeglugi Parow. Kraj. rs. 100		-	-	-	-
Akcje Drogi Żel. Warsz.-Terespolskiej za rs. 100	81	-	80	-	-
Obligacje Kolei Żel.-War. Terespol.	81	50	-	-	-
Akcje Drogi Żel. fab. Łódzkiej rs. 100	77	-	76	-	-
WEXLE.					
Berlin 100 Tal.	2 m.	116	50	106	35
" " " "	k. t.	116	35	106	5
Wrocław " " "	2 m.				
Gdańsk " " "	2 m.	106	15	106	5
Hamburg 300 B. Mk.	2 m.				
London 1 Ft. St.	3 m.	7	29	-	-
Paryż 30 Frank.	2 m.	87	45	-	-
Wieden 150 Zł. W. A.	2 m.	93	60	-	-
Petersburg 100 Rsr.	1 m.	-	-	-	-
" " " "	k. t.				
Moskwa. " " "	1 m.	99	-	98	75
" " " "	k. t.				

* Wartość kuponu bież. od Listów Zastawnych..... rs. k. 82²/₄.

* „ „ od Listów Likwidacyjnych - rs. 1 k. 6²/₃.

KURSA TELEGRAFICZNE

AJENTURY RUDOLFA OKRĘT
z Berlina, d. 22 Lutego (3 Marca) 1868 roku.

	złdaja	plac
5-ta Pożyczka Rosyjska.		64 1/2
Obligacje Skarbowe 4%.		66
Listy Zastawne 4%.		59 1/2
Bilety Banku Rosyjskiego.		64 1/2
Weksle na Warszawę.		81 1/2
„ „ Petersburg 3 tygodn.		98 1/2
„ „ „ 3 mie. Łączny		62 1/2
„ „ Londyn 3 „		62 1/2
„ „ Paryż 2 „		81 1/2
„ „ Hamburg 2 „		51 1/2
„ „ Wiedeń 2 „		87 1/2
Akcie Rosyjskie		80 1/2
Kolej Terepolska		
do Warszawsko-Wiedeńska		
Listy Likwidacyjne		
Nowa pożyczka premjowa 1-em.		58 1/2
„ do na targu „ 2-em.		59 1/2
„ do „ „ „		113 1/2
„ do „ „ „		114
„ do „ „ „		76 1/2
„ do „ „ „		77 1/2
Z WIEDNIA.		
Weksle na Londyn.		116 1/2
„ „ Hamburg.		88 60
„ „ Paryż.		46 1/2
Pożyczka Narodowa		68 70
5% Metaliki.		57 30
Akcie Banku Kredytowego		187 10
Z PARYŻA.		
Renta 3%		69 40
Renta Włoska		45 80
Akcie Kredytu Ruchomego		238
Z LONDYNU		
3% Papiery (Consols)		93

Запечатанные объявления должны быть
поданы лично, в день назначенный для
торга, не позже 11 часов утра. Запеча-
танные объявления, на основании ст. 19
т. X. ч. 1. С. Зак. Гражд., должны заклю-
чать в себѣ: 1. Согласіе принять по-
рядъ на точномъ основаніи условій, бе-
ремныхъ. 2. Цѣны на каждый пре-
метъ отдѣльно, которыя должны бы-
написаны прописью и безъ всякихъ по-
стокъ и поправокъ, или съ оговорка-
ми, въ цѣнахъ не допускающихъ др-
гихъ дробей, кромѣ $\frac{3}{4}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$. 3. Мѣс-
пробыванія, званіе имя и фамилія по-
рядчика, мѣсяцъ и число, когда писа-

